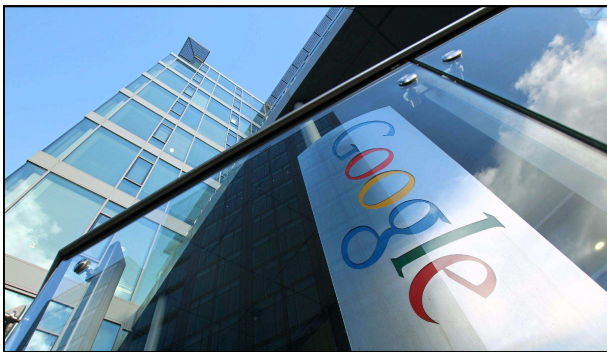

Interjú, Balogh Roland

Nekimegy a netes óriásoknak az EU

Keményen nekiment a minap a nemzetközi internetes óriásoknak az *Európai Bizottság*, amely jelentősen változtatna a jogdíjszabályozás menetén. Brüsszel szerint ugyanis miközben a főleg amerikai alapítású cégek degeszre keresik magukat a szellemi javakat (zenét, videókat és cikkeket) megosztó szolgáltatásaik hirdetéseiből, addig az oda feltöltött kreatív tartalmakat előállító művészeknek szinte semmit sem juttatnak vissza. Az ötlet forradalmi, hiszen a digitális kor talán legnagyobb kárvallottjain szeretne segíteni. Megkerestük a téma felelősét, és a digitális jogokért felelős bizottsági alelnök, *Andrus Ansip* készséggel válaszolt lapunk kérdéseire.

A YouTube-ot is tulajdonló Google európai főhadiszállása Dublinban. A techóriások nagyon nem szeretnének fizetni

Fotó: Peter Muhly / Europress/AFP

– Jogdíjszabályozásokról beszélni az internetes megosztások korában igen nehéz. Azt látjuk ugyanis, amíg egyes techóriások hatalmas üzletet csinálnak, addig a művészek és zenészek roppant feldúltak, hogy ők ebből semmit sem kapnak vissza. Hogyan kezelné a helyzetet az Európai Bizottság, miként oldaná fel a két oldal között feszülő ellentmondásokat?

– Valóban létezik egy komoly szakadék, s az alkotók egyes internetes platformoktól nem kapnak megfelelő juttatást szellemi javaikért. Csak egy példa: míg van olyan zeneszolgáltató, amely havi 68 millió előfizető után kétmilliárd dollárt fizet a zenészeknek, addig egy másik, 900 millió havi felhasználó által látogatott, hirdetésekkel megtűzdelt oldal csak 640 millió dollárt fizet vissza az előadóknak. Az Európai Bizottság ezen szeretne változtatni. Az új szabályozás pedig megerősítené a szerzők és egyéb jogdíjtulajdonosok helyzetét az olyan tartalmegosztókkal szemben, mint a YouTube vagy a Dailymotion. Így sokkal jobb pozícióból tárgyalhatnának velük azért, hogy ne zsákmányolják ki őket, s a feltöltött tartalmakért megfelelő honoráriumban részesüljenek. A szolgáltatóknak a jogtulajdonosokkal együttműködve kötelező lesz olyan hatékony módszereket, például különféle tartalomfelismerő algoritmusokat, bevezetnie, amelyekkel könnyebben eltávolíthatják a különböző, jogosulatlanul felkerülő dalokat, videókat. Elvárjuk azt is, hogy a szerzők átlássák ezen internetes óriások működését, egyúttal ellenőrizni tudják, partnereik, a velük szerződött producerek, kiadók is mennyit keresnek az ő általuk előállított szellemi termékekből. A direktíva így tartalmaz majd egy olyan mechanizmust is, amivel az alkotók meg tudnak egyezni a megfelelő juttatásokról a kiadókkal, producerekkel. Ezek úgy vélem, növelik az egymással szembeni bizalmat a digitális piac szereplői között.

Így indult...

Az online megosztók és a zenészek, előadók közötti vita hosszú évekre nyúlik vissza. Az Európai Bizottság mostani aktivitását egy június végi nyílt levél indította el, amelyben mintegy ezer előadó – köztük *Lady Gaga*, valamint az amúgy közéleti kérdésekben igen aktív *Coldplay* zenekar – arra szólította fel az Európai Bizottságot, tegyen valamit a szellemi termékekből származó bevételek tisztességes elosztásáért, hogy az alkotók normális díjazásban részesüljenek produktumaikért. Azt követelték, állapítsanak meg egy konkrét összeget, ame-

lyet egy zeneszám meghallgatása, a rákattintás után az adott jogtulajdonos megkap a megosztótól.

Ezt a petíciót egy újabb követte szeptember 1-jén, amelyet már 18 ezer európai, köztük 650 magyar szerző írt ugyancsak az Európai Bizottságnak. A jogdíjkérdés ilyen formában való rendezését az *Artisjus Magyar Szerzői Jogvédő Iroda Egyesület* is támogatja.

– *A kulcskérdés az, hogy hogyan tudja a Bizottság arra kényszeríteni az elsősorban amerikai székhelyű techóriásokat – mint a YouTube-ot is tulajdonló Google-t vagy épp a Facebookot –, hogy fizessenek a megosztások, illetve lejátszások után?*

– Amennyiben javaslatunkat elfogadja az Európai Parlament, illetve a tagállami kormányok – s ebben számítunk Magyarország támogatására is –, az azt is jelenti, ha egy amerikai cég az EU-ban akar leányvállalatot alapítani, illetve szolgáltatást végezni, úgy be kell tartania ezeket a szabályokat. Minden cégnek, legyen az amerikai vagy sem, azonos szabályok szerint kell működnie a közös uniós gazdasági térségben, azokat be kell tartaniuk, csak így jelenhetnek meg az 500 milliós piacunkon. A közös digitális térség kialakításával segíteni tudunk főleg a kis, kezdő vállalkozásoknak, s ezt néhány amerikai vállalat is támogatja. Az azonos feltételrendszer megteremtésével pedig nem lehet kibújni a szabályok alól, nem lesznek kiskapuk. A célunk tehát az, hogy az egész EU területén egységes fogyasztó-, adat-, illetve jogdíjvédelmi feltételeket alakítsunk ki. Ez egyúttal tiszta jogi helyzetet is teremt.

– *A Bizottság tárgyalta már a kifogásolt vállalatokkal ezekről a kérdésekről? Láttuk ugyanis, hogy az uniós tervek bejelentésére adott első reakciók elég elutasítóak voltak. Mit tesznek, ha ezek a cégóriások minden önök által felvetett javaslatot visszautasítanak?*

– Igen, kapcsolatban állunk velük. Egyrészt, hogy elmagyarázzuk, milyen céllal akarunk beavatkozni, másrészt pedig, hogy meghallgassuk az aggályait. Néhány hete tárgyalást folytattam Írországban a Google képviselőivel, akik támogatják a javaslatunk több elemét is, elsősorban, ami az átláthatóságot illeti. Mi folytatni szeretnénk a párbeszédet, hogy minden felet biztosítsunk a jogbiztonságról. A legfontosabb, hogy megtaláljuk a megfelelő egyensúlyt. Azt szeretnénk, hogy az online tartalomszolgáltatók továbbra is innovatív módon mű-

ködjenek, kiváló szolgáltatást nyújtsanak, de azt ne az alkotók, szerzők kárára tegyék.

– *Ha a szellemi javak online megosztása utáni visszafizetéseket nézzük, a bizottságnak van-e arra elképzelése, mennyit fizessenek klikkelésenként, megtekintésenként az alkotóknak? Mondjuk például öt centet vagy egy centet.*

– Nem, ez egyáltalán nem arról szól, hogy rögzítsük azt az összeget, amit ki kell fizetniük a jogtulajdonosok számára. Az új szabályozásunk tiszta és átlátható keretet nyújtana: megadja a lehetőséget az alkotóknak, hogy leüljenek tárgyalni, de az rajtuk múlik, hogy miben állapodnak majd meg a tartalomszolgáltatókkal.

– *A megszellőztetett tervek szerint hasonló elképzeléseket honosítanának meg az újságírás területén, ahogy ezt Jean-Claude Juncker bizottsági elnök le is szögezte. Így hasonló jogdíjszabályozás vonatkozna az egyedi újságcikkek, sajtóvideók publikálására is. Ez azt jelentené, hogy az olyan hírmegosztó és hírkereső oldalaknak, mint a Google News vagy a Yahoo News, ugyancsak fizetnie kellene az egyedi cikkek, és egyéb multimédiás sajtótartalmak megosztása, a klikkelések száma után az adott anyag tulajdonosának?*

– A kiadók esetében is látunk egy komoly szakadékot, amikor egy vállalkozás megfelelő ellenszolgáltatás nélkül használja kereskedelmi célokra egyes médiumok különböző anyagait. Noha az online forradalommal, a közösségi oldalak megjelenésével, a napilapok, magazinok és egyéb médiaformátumok nagyobb közönséghez is eljuthatnak, ugyanakkor teljesen összekuszálta a hirdetésekéből származó bevételeket, illetve nagyon megnegyeztette a licencjogok, és az azt megszegőkkel szembeni szankciók lehetőségét. Mi azt szeretnénk, ha a sajtótermékek kiadói hasonló jogosítványokat kapnának, mint amilyenekkel az unión belül a film- és zenekiadók, vagy épp a televíziós közvetítések kapcsán már érvényben vannak. Az új szabály elismeri, hogy a kiadók komoly anyagi befektetések mellett fontos szerepet játszanak a minőségi újságírói tartalmak előállításában, amelyek elengedhetetlenek a mi demokratikus társadalmunk számára. Így sokkal jobb pozícióból ülhetnek le tárgyalni az internetes tartalomszolgáltatókkal, hogy milyen keretek és feltételek mentén tegyék elérhetővé saját cikkeiket, anyagaikat, egyúttal könnyebben tudnak fellépni a szellemi javak lopása ellen.

Andrus Ansip
Europress/AFP

– *Hogyan tesznek különbséget az egyedi és a már megosztott tartalom között? Hogyan lehet meghatározni, mi egy adott téma alapforrása, ami után majd fizetni kell a szolgáltatóknak?*

– Nem áll szándékunkban szankcionálni vagy gátat szabni a hiperhivatkozásoknak, amikor egy cikket a forrást feltüntetve osztanak meg, illetve tovább mondjuk a Facebookon vagy egyéb blogokon. Ezt a témával kapcsolatos közleményünkben is hangsúlyosan aláhúztuk, hogy nem lesz „hiperhivatkozás adó”. A kiadók maguk döntenek el, milyen üzleti modellben és kik számára szeretnék elérhetővé tenni a tartalmaikat a hírkeresőkön. Ahogy azt is ők szabhatják meg, miként használhatják fel újra a korábbi anyagaikat. Az új szabályok tehát a sajtótermékek esetében sem azt jelentik, hogy minden egyes cikk-klikk után automatikusan kifizetés történik az adott téma jogtulajdonosának.

– *Mi lesz abban az esetben, ha egy nem profitáló blog, amelyet amúgy is kevesen olvasnak, szeretne megosztani valamit? Nekik kell-e fizetni a tartalommegosztásért, vagy csak a nagyobb portáloknak, illetve azoknak, amelyek bármiféle anyagi hasznot húznak a megosztásból?*

– Az alapszabály az, ha valaki egy jogvédett anyagot – nem egy rövid kivonatot, hanem egy terje-

delmes, komoly munkát – akar egy az egyben átvenni, akkor erre engedélyt kell kérni a tulajdonostól is. Ezen az új szabályok sem fognak változtatni. Mi csak azokat a feltételeket akarjuk megteremteni, amelyek segítségével a kisebb kiadók könnyebben tudnak ilyen ügyekben tárgyalni az online piac nagyobb szereplőivel. De bizonyos értelemben lesznek kivételek, s különbséget teszünk a tudományos, oktatási, illetve a profit célú felhasználások között.

– *Ha minden a megfelelő ütemben halad, mikor léphetnek életbe az új szabályok?*

– Amilyen gyorsan csak lehet. Tisztában vagyunk vele, hogy a digitális világ egyre jobban behálóz minket, épp ezért nem vesztegetjük az időnket.

Kivételek

Noha talán annyira nem látványos, de legalább ilyen fontos az a bizottsági keretrendszer, amely a különféle, elvileg jogvédett tartalmak felhasználásával kapcsolatos kivételekre vonatkozik majd. Andrus Ansip ennek kapcsán lapunknak arról beszélt, az oktatási célokra való használat esetén nem kell kérni a jogtulajdonos közvetlen engedélyét, hanem – ahogy az most az idézetek és a kizárólag személyes letöltés, egyedi másolat esetében már működik – az adott intézmény, illetve akár személy, elsősorban kutatók külön engedély nélkül megtehesse. Az erre vonatkozó szabályokat bele fogják építeni az új szellemi javakra vonatkozó direktívába. A 2005 és 2014 között miniszterelnökként szolgáló észt politikus azt is leszögezte, nagyon szeretnék, ha a kutatók tudományos kutatásaikhoz az EU-n belül úgynevezett szöveg- és adatbányász technológiákat is használhatnának. Erre az egyre növekvő adatmennyiség miatt lenne szükség, ezzel ugyanis gyorsabban és könnyebben lehetne nagy adathalmazokat feldolgozni. Jelenleg ugyanis évente 8-9 százalékkal bővül a digitális tudományos publikációk száma, s a munka felgyorsítása érdekében – Brüsszel szerint – szükség lenne ilyen technológiák alkalmazására.

A Bizottság hasonlóan kivételezne a kulturális javak megőrzése céljából történő tartalomfelhasználás esetében is. Főleg, mert ezek digitalizálásával ezen javakhoz az uniós állampolgárok is hozzáférhetnek az interneten. A bizottsági alelnök arra is felhívta a figyelmet, hogy hasonló kivételekre már van egyezmény, a 2013. június 27-én elfogadott, az ENSZ szellemi javakkal foglalkozó szervezete által jegyzett marrakeshi egyezmény pél-

TMT 63. évf. 2016. 10. sz.

dául a látássérültek számára ad hozzáférést a különféle jogdíjvédett tartalmak személyes felhasználásához. (B. R.)

/Forrás: <http://mno.hu/grund/nekimegy-a-netes-oriasoknak-az-eu-1364602/>

(F. Iné)

Ennek a cikknek a nyomtatott változata a Magyar Nemzetben jelent meg. A megjelenés időpontja: 2016. 10. 04.